

آسیب‌شناسی واژگان و حذف نابجای فعل در اجرای برنامه‌های صدا و سیما در بازه زمانی ۱۳۸۵ تا ۱۳۹۵ (برنامه نود، طوطی‌نامه، سیمای خانواده، نقد سینمای ایران)

آرش فرهادیان بآبادی^۱، نعیمه کیلاشکی^۲، فرشته مومنی^۳، داتیس خواجه نیان^۴

۱. دانشجوی دکتری، گروه زبان و ادبیات فارسی، واحد چالوس، دانشگاه آزاد اسلامی، چالوس، ایران

۲. استادیار، گروه زبان و ادبیات فارسی، واحد چالوس، دانشگاه آزاد اسلامی، چالوس، ایران

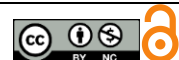
۳. دانشیار، گروه مدیریت رسانه و ارتباطات کسب و کار، دانشکده مدیریت کسب و کار، دانشکده‌گان مدیریت، دانشگاه تهران، تهران، ایران

* ایمیل نویسنده مسئول: Naemekialashaki11@iauc.ac.ir

چکیده

زبان فارسی زبان رسمی کشور ما، زبان آموزش و ارتباطات فکری و علمی ما است و بخش مهمی از تفکر ما در چارچوب قواعد این زبان شکل می‌گیرد. به همین علت کیفیت ارتباطات فکری و رشد علمی و فنی ما کاملاً وابسته به کیفیت زبان ما یعنی زبان فارسی است. نکته قابل تأمل در مورد زبان فارسی این است که مردم ایران در حال حاضر زبان خود را با رسانه‌ها محک می‌زنند، به‌ویژه جوانان اطلاعات خود را عمدتاً از طریق رسانه‌ها دریافت می‌کنند. حال آنکه زبان رسانه‌های گروهی به‌ویژه مطبوعات گاهی معایب و اشکالاتی اساسی دارد. این معایب و اشکالات یا ناشی از ناآگاهی از قواعد ساختمان زبان فارسی و یا ناشی از اشکالات منطقی بلاغی تلفظی و بیانی است. رسانه‌ها روزبه‌روز الگوهای زبانی غیرمعیار را بیشتر رواج می‌دهند. بنابراین لازم است این الگوها شناخته و بررسی شوند و در صورت امکان کنترل گردند و الگوهای معیار جایگزین آن‌ها شود. پژوهش پیش رو، مطالعه‌ای نظری است که به شیوه کتابخانه‌ای انجام شده است. محدوده و جامعه مورد مطالعه برنامه نود، برنامه طوطی‌نامه، سیمای خانواده، نقد سینمای ایران است. این پژوهش درصدد است با تحلیل اشکالات زبانی در مطبوعات، ضمن اشاره به مهمترین اشکالات آن‌ها، الگوهای جایگزین متناسب را با زبان معیار فارسی پیشنهاد دهد. بناسست ضمن بررسی برنامه‌های مذکور به پاسخی روشن و جامع به سؤالات اصلی پژوهش دست یابد. این سؤالات عبارتند از: الف) مهمترین الگوهای آسیب‌شناسی واژگان و حذف نابجای فعل در اجرای برنامه‌های ادبی، فرهنگی زبانی غیرمعیار کدامند؟ ب) الگوهای جایگزین متناسب با زبان معیار فارسی کدام است؟ این تحقیق مبنایی نظری برای پژوهش‌های آینده فراهم می‌کند و به تثبیت و تحول متعادل زبان فارسی در رسانه‌ها کمک می‌کند، زیرا رسانه‌ها تأثیر زیادی بر زبان و فرهنگ جامعه دارند.

کلیدواژگان: ارتباطات، رسانه و زبان، انحرافات زبانی (حذف نابجای فعل)، برنامه‌های صدا و سیما.

شیوه استناددهی: فرهادیان بآبادی، آرش، کیلاشکی، نعیمه، مومنی، فرشته، و خواجه نیان، داتیس. (۱۴۰۴). آسیب‌شناسی واژگان و حذف نابجای فعل در اجرای برنامه‌های صدا و سیما در بازه زمانی ۱۳۸۵ تا ۱۳۹۵ (برنامه نود، طوطی‌نامه، سیمای خانواده، نقد سینمای ایران). *گنجینه زبان و ادبیات فارسی* ۳(۱)، ۱-۱۷.

© ۱۴۰۴ تمامی حقوق انتشار این مقاله متعلق به نویسنده است. انتشار این مقاله به‌صورت دسترسی آزاد مطابق با گواهی (CC BY-NC 4.0) صورت گرفته است.

تاریخ ارسال: ۲۵ دی ۱۴۰۳

تاریخ بازنگری: ۴ اسفند ۱۴۰۳

تاریخ پذیرش: ۷ اسفند ۱۴۰۳

تاریخ چاپ: ۱۳ فروردین ۱۴۰۴

The Treasury of Persian Language and Literature

Pathology of Vocabulary and Improper Omission of Verbs in the Execution of IRIB Programs from 2006 to 2016 (Ninety Program, Parrot Letter, Family View, Critique of Iranian Cinema)

Arash Farhadian Babadi¹, Naimeh Kialashki^{2*}, Fereshteh Momeni², Datis Khajehian³

1. PhD student, Department of Persian Language and Literature, Chalus Branch, Islamic Azad University, Chalus, Iran

2. Assistant Professor, Department of Persian Language and Literature, Chalus Branch, Islamic Azad University, Chalus, Iran

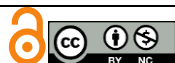
3. Associate Professor, Department of Media Management and Business Communication, School of Business Administration, Faculties of Management, University of Tehran, Tehran, Iran

*Corresponding Author's Email: Naemekialashaki11@iauc.ac.ir

Abstract

Persian is the official language of our country, serving as the medium of education, intellectual discourse, and scientific communication. A significant portion of our cognitive processes are shaped within the framework of this language, making the quality of intellectual communication and the advancement of scientific and technical knowledge entirely dependent on the quality of Persian. A noteworthy issue concerning the Persian language is that Iranians today evaluate their linguistic competence through the media, with young people in particular acquiring most of their information from these sources. However, the language used in mass media, particularly in print and broadcast media, often contains fundamental deficiencies and errors. These linguistic deficiencies arise either from a lack of awareness regarding Persian language structure or from logical, rhetorical, phonetic, and expressive flaws. Mass media are increasingly disseminating non-standard linguistic patterns, making it essential to identify, examine, and, if possible, regulate these patterns, replacing them with standard linguistic models. The present study is a theoretical investigation conducted using a library research method. The study's scope includes the television programs Ninety, Parrot Letter, Family View, and Critique of Iranian Cinema. This research aims to analyze linguistic errors in print and broadcast media, highlighting the most significant issues and proposing appropriate alternative models aligned with standard Persian. Through an examination of these programs, the study seeks to provide a clear and comprehensive response to the research's primary questions: (a) What are the most significant patterns of vocabulary pathology and improper omission of verbs in the execution of non-standard literary, cultural, and linguistic programs? (b) What alternative models are compatible with standard Persian? This research lays a theoretical foundation for future studies and contributes to the stabilization and balanced evolution of Persian in the media, given the profound influence of media on language and culture.

Keywords: *communication, media and language, linguistic deviations (improper omission of verbs), IRIB programs.*

How to cite: Farhadian Babadi, A., Kialashki, N., Momeni, F., & Khajehian, D. (2025). Pathology of Vocabulary and Improper Omission of Verbs in the Execution of IRIB Programs from 2006 to 2016 (Ninety Program, Parrot Letter, Family View, Critique of Iranian Cinema). *The Treasury of Persian Language and Literature*, 3(1), 1-17.

© 2024 the authors. This is an open access article under the terms of the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0) License.

Submit Date: 15 January 2025

Revise Date: 22 February 2025

Accept Date: 25 February 2025

Publish Date: 2 April 2025

مقدمه

زبان فارسی با تاریخ و فرهنگ و تمدن ما پیوندی دیرینه و ناگسستنی دارد به طوری که امروزه یکی از مهم ترین ارکان هویت ملی ما ایرانیان به حساب می آید. به همین دلیل پاسداشت و تقویت زبان فارسی ارج نهادن به این میراث ارزشمند فرهنگی و استحکام بخشیدن به بنیان هویت ملی ما تلقی می شود. علاوه بر این زبان فارسی زبان رسمی کشور ما و زبان آموزش و ارتباطات فکری و علمی ماست و بخش مهمی از تفکر ما در چارچوب قواعد این زبان شکل می گیرد به همین علت کیفیت ارتباطات فکری و رشد علمی و فنی ما کاملاً وابسته به کیفیت زبان ما یعنی زبان فارسی است. پیچیدگی زبان انسان زبان شناسان را بر آن داشته است تا برای مطالعه بهتر و راحت تر زبان آن را به سه سطح آوایی، دستوری و معنایی تقسیم کنند و مطالعه هر یک را به شاخه ای از دانش زبان شناسی واگذار نمایند. مطالعه سطح آوایی زبان بر عهده شاخه واج شناسی است. در واج شناسی چگونگی شکل گیری نظام آوایی زبان و قوانین و قواعد حاکم بر آن مطالعه می شود. قواعد حاکم بر ترکیب واج ها، تشکیل هجاها، چگونگی ترکیب هجاها، تشکیل تکواژها و چگونگی تلفظ واژه ها از مهمترین مباحث حوزه واج شناسی هستند. تلفظ واژه ها از دیرباز مورد توجه ادبا و زبان شناسان و البته محل نزاع آنان بوده است. واحدهای زیر زنجیری گفتار نیز در زبان اهمیت بسیار دارند. منظور از واحدهای زیر زنجیری گفتار واحدهایی چون «تکیه درنگ» و «آهنگ» است که در زنجیره نوشتار قرار نمی گیرند؛ یعنی با خط و نوشتار نمی توان آن ها را نشان داد به کارگیری واحدهای زیر زنجیری گفتار در زبان تفاوت معنایی ایجاد می کند و با سطح معنایی زبان و دانش معنی شناسی ارتباط می باید. مطالعه سطح دستوری زبان در دو حوزه صرف ساخت واژه و نحو صورت می گیرد. صرف ساختمان کلمه و نحوه ساختمان جمله را بررسی می کند. مطالعه سطح معنایی زبان بر عهده دانش معنی شناسی است. در

معنی شناسی روابط معنایی واحدهای زبانی و نیز معنای دقیق

واحدهای زبانی از تکواژ تا جمله مستقل بررسی می شود.

رعایت قواعد دستوری در زبان فارسی بسیار مهم است زیرا انحرافات زبانی، زبان را از زیبایی و صحت خدشه دار می کند و مخاطب را سردرگم می کند. انحراف در برنامه های صدا و سیما یک مسئله جدی است که باعث انحراف افکار عمومی می شود. اما متأسفانه رسانه مدت هاست که خود دچار انحراف شده است. نظرسنجی های جهت دار صدا و سیما یکی از ابزارهای انحراف افکار عمومی است. برنامه سازان رسانه ملی باید مراقب باشند که در تولید محتوا دچار انحراف نشوند. افراد متخصص باید در این رسانه مسئولیت داشته باشند تا همه مسائل درست شود. صدا و سیما باید نقش خود را در جلوگیری از انحراف به درستی ایفا کند. با توجه به منابع ارائه شده، انحراف زبانی و حذف فعل در برنامه های صدا و سیما می تواند به شکل های مختلفی رخ بدهد. این انحرافات می توانند از اصول دستوری و زبانی منحرف شده و باعث ابهام و نارسایی معنای جملات شوند. برخی از انحرافات زبانی و حذف فعل در برنامه های صدا و سیما شامل موارد زیر می شود:

۱. حذف فعل به قرینه لفظی و معنوی: در برنامه های صدا

و سیما، ممکن است به دلیل سبک نویسندگان یا عرف های زبانی، فعل در جمله حذف شود. این حذف می تواند به صورت قرینه لفظی یا معنوی اتفاق بیفتد و باعث ابهام در مفهوم جملات شود.

۲. حذف فعل در آخر جمله: این نوع انحراف زبانی منجر

به اشکال در ادب و احترام به مخاطب می شود. این انحراف می تواند باعث بی احترامی به مخاطب شود و از اصول دستوری و زبانی منحرف شود.

۳. تکرار نابجای فعل: در برنامه های صدا و سیما، تکرار

نابجای فعل نیز ممکن است رخ دهد که باعث

بی‌احترامی به مخاطب و ابهام در مفهوم جملات می‌شود.

به طور کلی، رعایت اصول دستوری و زبانی در برنامه‌های صدا و سیما بسیار حیاتی است تا از انحرافات زبانی جلوگیری شود و ارتباط موثر و صحیح با مخاطبان حفظ شود.

اهمیت و ضرورت تحقیق

در تعریف وظایف رسانه ملی، نکات بسیاری در نظر گرفته شده که از مهم‌ترین آن‌ها، نشر فرهنگ و زبان مشترک، حراست و ادامه آن است. رسانه، ممکن است موجب گسترش و تقویت زبان شود یا آن را ضعیف کند و از قدرت و قوت بیدارد، که این به میزان دانش و شیوه نگاه و عمل تولیدکنندگان متون رسانه‌ای بستگی دارد؛ از این رو آگاهی‌های زبانی شرط لازم برای کسانی است که در رسانه مشغول به کارند. به علاوه، زبان، فقط ابزار ارتباط نیست، بلکه وسیله‌ای برای گسترش و افزایش قدرت سیاسی، اقتصادی و فرهنگی است. در زبان صدا و سیما، اغلب این ویژگی‌ها دیده می‌شود: بی‌توجهی به گونه‌های زبانی با متغیرهای زبانی؛ بی‌توجهی به ماهیت ساختاری گونه‌های زبانی؛ تقلید صوری و بی‌پایه از گونه‌های زبانی بیگانه؛ تأکید بر کلید واژه‌های شناخته شده از یک گونه زبانی؛ بی‌توجهی به ویژگی‌های جغرافیایی گونه‌های زبانی و بی‌توجهی به حساسیت زبانی مخاطب.

ضرورت اجرای چنین پژوهش‌هایی که منجر به کشف آسیب‌های وارد بر زبان فارسی می‌شود و نقش کاربرد درست زبان در محدوده واژه‌ها و افعال را نشان می‌دهد، بر کسی پوشیده نیست. با توجه به برد رسانه و گستره مخاطبان آن می‌توان به ضرورت و اهمیت این پژوهش بیش از پیش تأکید کرد.

پیشینه پژوهش

تاکنون منبعی که دقیقاً به بررسی الگوهای آسیب‌شناسی واژگان و حذف نابجای فعل در اجرای برنامه‌های ادبی، اجتماعی، فرهنگی و هنری زبانی غیرمعیار در برنامه‌های ادبی، اجتماعی پرداخته باشد،

منتشر نشده است. اما از میان کتب و مقالات ارزشمندی که به موضوع پژوهش حاضر نزدیک هستند، می‌توان اشاره کرد به:

- سمیعی (گیلانی) در مقاله‌ای تحت عنوان تأثیر شعر در زبان صدا و سیما (۱۳۷۵) به بررسی تأثیر شعر در برنامه‌های صدا و سیما پرداخته است. او در این مقاله ضمن ارائه شواهد به بررسی سابقه و منشأ زبان شعر در این برنامه‌ها پرداخته است (۱).

- حیدرزاده در مقاله نقش رسانه‌های همگانی در ترویج زبان علم (۱۳۷۲) نقش سازنده یا مخرب رسانه‌ها را در محیط آموزش و فراگیری علم مورد بررسی قرار داده است (۲).

- عبدالرحمن فرامرزی در زبان مطبوعات (۱۳۴۹) به بررسی و گزارش فرآیند روزنامه نگاری و مطبوعات در ایران می‌پردازد. در هر یک از قسمت‌های کتاب وظایف نویسندگان، خبرنگاران و روزنامه‌نگاران را در قالب روزنامه توضیح و تشریح می‌نماید. فرامرزی تلاش کرده تا خوانندگان را از هر قشر و صنفی با هر مقدار معلومات و اطلاعات با روند روزنامه‌نگاری آشنا کند و نیز اصول روزنامه‌نگاری را برای خوانندگان کتابش معرفی کند (۳).

- افشار در کتاب شیوه نگارش فارسی در مطبوعات (۱۳۷۳) به بررسی زبان فارسی و پیشینه آن پرداخته است و سبک‌های «خراسانی»، «عراقی»، «هندی»، «دوره بازگشت ادبی» و «نثر امروز» را معرفی می‌کند. او در بخش دوم نگارش را تعریف کرده و سپس انواع نگارش شامل «نوشته‌های وصفی»، «نوشته‌های نقلی»، «نامه‌نگاری»، «نوشته‌های تحقیقی» و «مقاله‌نویسی» به خواننده می‌آموزد (۴).

بخش دوم «شیوه خط و املا فارسی»، در سه گفتار ارائه شده است. در گفتار نخست «کلیاتی درباره خط»، نویسنده به موضوع «خط و گذشته آن در جهان»، «خط در ایران باستان» و «خط در ایران بعد از اسلام» می‌پردازد. در گفتار دوم «شیوه خط فارسی»، مؤلف به تعریف «خط و دشواری‌های آن می‌پردازد»، سپس قواعد «املائی درباره حروف الفبای فارسی» و «چند قاعده درباره کلمات

و قطع و وصل آن‌ها» برمی‌شمارد. نویسنده در گفتار سوم «املای کلمات عربی در فارسی» را به ما می‌آموزد.

- ایرانی در مقاله‌ای تحت عنوان خطرهایی که زبان فارسی را تهدید می‌کند (۱۳۷۴) به بررسی آسیب‌های زبان فارسی می‌پردازد. او عمده‌ترین خطرها را برای زبان فارسی، خطر ناشی از ورود جامعه فارسی‌زبان به دوران جدید، خطر ناشی از کم‌سوادی و کمبود نیروی خلاق در زبان‌سازی و خطر ناشی از میدان عمل یافتن کم‌سوادی در رسانه‌های گروهی می‌داند (۵).

- قندی در کتاب مقاله‌نویسی در مطبوعات (۱۳۹۴) با دیدگاهی جدید به موضوع مقاله‌نویسی پرداخته است، در این کتاب ضمن ارائه تکنیک‌های کاربردی، به مقاله‌نویسی در رشته روزنامه‌نگاری بطور خاص پرداخته و انواع مقاله در مطبوعات، جایگاه، حدود، مسئولیت‌ها و نحوه ارائه هر کدام تشریح شده است (۶).

روش پژوهش

این پژوهش با روش توصیفی و تحلیلی انجام می‌گیرد و اطلاعات پس از بررسی برنامه نود، برنامه طوطی‌نامه، سیمای خانواده، نقد سینمای ایران گردآوری می‌شود، سپس داده‌های لازم پژوهش از چهار برنامه فوق استخراج می‌شود، آنگاه به طبقه‌بندی آن‌ها اهتمام ورزیده شده و به تحلیل و بررسی نهایی پرداخته خواهد شد. بر این اساس تعداد کل الگوهای آسیب‌شناسی واژگان و حذف نابجای فعل در اجرای برنامه‌های ادبی، اجتماعی، فرهنگی و ورزشی زبانی غیر معیار در برنامه‌های تلویزیونی در سال ۱۳۸۵ تا ۱۳۹۵ در لایه‌های دستوری واژگانی و نیز اصول نگارش و ویرایش فنی زبانی بررسی می‌شود. شایان ذکر است پژوهش پیش رو در حوزه زبان و ادبیات فارسی، بیشتر در تحقیقات زبانی و زبان‌شناختی کاربرد دارد.

مبانی نظری پژوهش

۱. زبان معیار

زبان در هر کشوری از ارکان هویت فرهنگی و درواقع اساس و بنیان همه جلوه‌های فرهنگی آن کشور است؛ بدین معنا که فرهنگ ملی و مشترک را از نسلی به نسل دیگر منتقل می‌کند و سبب پایداری آن می‌شود؛ به همین علت است که بسیاری از جلوه‌های فرهنگی قرون گذشته به نسل کنونی ما منتقل شده‌است و پس از این نیز به نسل‌های بعدی انتقال خواهد یافت. اهمیت زبان و لزوم مراقبت از آن، سبب شده‌است که در کنار شکل‌های زبان (گونه‌ها، گویش‌ها و لهجه‌های مربوط به مناطق مختلف)، در بسیاری از کشورها گونه رسمی و مشترک و معیاری وجود داشته باشد تا جلوه‌های فرهنگی و هویتی و اتحاد زبانی اقوام مختلف آسیب نبیند و مردم بتوانند به کمک آن، به‌طور کامل و با حداقل سوء تفاهم زبانی با یکدیگر ارتباط برقرارکنند و در عین حال متحد باشند. «پدیدآمدن گونه زبانی مشترک، اغلب زاینده نیازهای اجتماعی، سیاسی، تجاری، مهاجرت‌ها، غلبه نظامی و نفوذهای دینی و مذهبی است و معمولاً زبان مردمی که دارای نفوذ و قدرت فرهنگی، سیاسی و اجتماعی بیشتری هستند، به‌عنوان زبان مشترک انتخاب می‌گردد» (۷).

ادبا و زبان‌شناسان از این گونه زبانی مشترک با تعابیر مختلفی یاد کرده‌اند: زبان مشترک (خانلری)؛ لهجه معتبر (باطنی)، زبان رسمی، زبان پذیرفته، لهجه رسمی، لهجه معیار، زبان سیاسی و زبان معدل (فرشیدورد)؛ زبان استاندارد (حق‌شناس)؛ گویش معیار (ترادگیل) و زبان معیار که از میان تعابیر یادشده، «زبان معیار» رواج بیشتری دارد (۷).

باتوجه به گوناگونی این نامگذاری، آیا می‌توان گفت همه مفاهیم مرتبط با گونه معیار به یک معنا هستند و آیا می‌توان آن‌ها را به‌جای هم به کار برد؟ «گاروین، زبان رسمی را زبانی می‌داند که مقامات دولتی آن را به رسمیت بشناسند» (همان: ۴۵). او معتقد است «زبان رسمی و معیار دو مفهوم متفاوت هستند؛ البته ممکن است در برخی نوشته‌ها به‌ویژه وقتی سخن از انتخاب یک‌گونه زبانی در

یک مقطع یا نقطه عطف تاریخی به میان آید، این دو به تسامح به جای هم به کار روند؛ مثلاً می توان گفت در اوایل قرن سوم هجری، دری زبان معیار یا رسمی انتخاب شد» (همان: ۴۶). زبان ملی به نظر گاروین در دو مفهوم به کار می رود: در مفهوم ختشی، زبانی است که در برابر زبان های منطقه های به عنوان زبان مشترک مردم یک کشور استفاده می شود. مفهوم دیگر زبان ملی، جنبه احساسی و عاطفی بیشتری دارد؛ در این مفهوم، زبان ملی، زبانی است که در برابر زبان بیگانه استعماری نقش نماد ملی را بازی می کند (۷).

۲. ارتباطات

تاکنون تعریف دقیق، رسمی و جامعی از ارتباطات که همگان آن را بپذیرند و درباره آن اتفاق نظر داشته باشند، بیان نشده است؛ به همین علت و همچنین به سبب اینکه بررسی تعاریف ارتباطات نیازمند پژوهشی مستقل و از حوصله این پژوهش خارج است، فقط به دو تعریف مشهور از ارتباطات بسنده می کنیم.

دکتر علی اکبر فرهنگی ارتباطات را انتقال مفاهیم و معانی و تبادل پیام ها و نیز تسهیم تجارب تعریف کرده است (۸). چارلز کولی، دانشمند جامعه شناس آمریکایی نیز در کتاب معروف خود با نام «سازمان/ اجتماعی»، معتقد است: «ارتباط مکانیسمی است که روابط انسانی براساس و به وسیله آن به وجود آید و تمام مظاهر فکری و وسایل انتقال و حفظ آن ها در مکان و زمان برپایه آن توسعه پیدا کند. ارتباط، حالت چهره، رفتارها، حرکات، طنین صدا، کلمات، نوشته ها، چاپ، راه آهن، تلگراف، تلفن و تمام وسایلی را که در راه غلبه بر مکان و زمان ساخته شده اند، دربرمی گیرد» (۹).

۳. ارتباطات و زبان

ارتباطات و زبان با توجه به نقش مهم ارتباطی زبان و نگاه ابزاری به زبان، وظایف مشترکی دارند. دکتر فرهنگی استاد علم ارتباطات وظایفی برای ارتباطات برشمرده است که غالب آن ها وظایف زبان نیز هستند و تطابق برخی از آن ها با برخی کارکردهای زبان، در

تبیین «گونه رسانه های زبان» مؤثر است. «وظیفه پیوستگی» از جمله وظایف مشترک ارتباطات و زبان است؛ منظور از وظیفه پیوستگی ارتباطات، استقرار، ابقا و دگرگونی روابط اجتماعی است. «بدون شک ما از این رو به ارتباطات روی می آوریم تا به دیگران ببینیم و خود را با دگرگونی هایی که از آن حادث می شود، سازگار کنیم» (۸). زبان شناسان معتقدند دنیای پیرامون ما به شیوه های گوناگون در زبان نمودار می شود و زبان بومی هر فرد، سلسله مقولاتی به وجود می آورد که در حکم شبکه هایی عمل می کند که وی از طریق آن جهان را ادراک می کند. زبان می تواند با تأثیر بر جهانبینی کسانی که بدان تکلم می کنند و حتی کنترل این جهانبینی، بر جامعه اثر بگذارد و وظیفه پیوستگی خود را به خوبی ایفا کند.

وظیفه دیگری که دکتر فرهنگی برای ارتباطات برمی شمرد، «وظیفه انتقال معنا و تأثیرگذاری بر دیگران» است. «اگر ارتباطات را فراگرد ارسال و دریافت پیام های نوشتاری- گفتاری و غیرکلامی (یا حرکتی) بدانیم که به منظور انتقال معنی و مفهوم از فردی به فرد دیگر یا تأثیر و تأثر روی دیگران یا نفوذ در آن ها به کار می رود، در آن صورت ما بدین-سبب با دیگران ارتباط برقرار می کنیم که تغییری در اطلاعات آن ها به وجود آوریم و یا خود را با آن ها سازش دهیم و یا آن ها را به سوی انطباق با خویشتن بکشیم» (۸). از جمله دیگر وظایف مشترک ارتباطات و زبان، «وظیفه تصمیم گیری» است؛ یکی از عمده ترین پیامدهای فراگرد ارتباطاتی، رسیدن به یک تصمیم ویژه است. اغلب ما از آن-رو با دیگران ارتباط برقرار می کنیم تا به ما کمک کنند که بتوانیم به تصمیم درست تر و بهتری درمورد خاصی دسترسی پیدا کنیم (۸). زبان نیز با توجه به نقش بیان فکری که دارد، تکیه گاه اندیشه است؛ به عبارت دیگر، زبان، تبلور اندیشه است و به همین علت باید برای این پدیده همچون ارتباطات، وظیفه تصمیم گیری لحاظ کرد؛ ما با ابزار زبان می اندیشیم، به تصمیم های ویژه می رسیم و به دیگران برای رسیدن به تصمیم های ویژه کمک می کنیم.

۴. ارتباطات و رادیو و تلویزیون

انسان‌ها برای اینکه بتوانند نیازهای روزمره خود را برطرف کنند ناگزیر از ارتباط‌اند. زبان از ابزارهای اصلی ارتباط است که به شکل گفتاری و نوشتاری در رسانه رادیو و تلویزیون نمود می‌یابد. رادیو و تلویزیون از مهمترین وسایل ارتباط جمعی هستند که شبکه گسترده ارتباطی میان انسان‌ها به وجود می‌آورند. مفهوم ارتباطات گسترده‌تر از مفهوم رسانه‌هاست. اگر ارتباطات را در مفهوم مرتبط با رسانه (نه مثلاً حمل و نقل)، انتقال افکار و اخبار و رفتارهای انسانی از شخصی به شخص دیگر بدانیم (9). تردیدی نمی‌ماند که رادیو و تلویزیون یکی از مهمترین ابزارهای ارتباطی میان انسان‌هاست که خود از ابزار مهمتر زبان بهره می‌برد.

۵. رسانه و زبان

رسانه‌ها همان وسایل ارتباط جمعی نظیر روزنامه، رادیو، تلویزیون و سینما و جزآن هستند؛ البته رسانه زمانی شکل می‌گیرد که پیام و مخاطبانی که در انتظار دریافت پیاماند نیز وجود داشته باشند؛ به عبارت دیگر، شکل‌گیری رسانه با سه مولفه بستر ارتباطی (ابزارهای رسانه‌های)، پیام (محتوا) و مخاطب (برای شکل‌گیری ارتباط) ممکن است. «در جهان امروز، وسایل ارتباط جمعی (روزنامه، رادیو، تلویزیون و سینما) با انتقال اطلاعات و معلومات جدید و مبادله افکار و عقاید عمومی، در راه پیشرفت فرهنگ و تمدن بشری نقش بزرگی به عهده گرفته‌اند؛ به طوری که بسیاری از دانشمندان، عصر کنونی زندگی انسان را عصر ارتباطات نام گذاشته‌اند» (9).

رسانه‌ها که خود ابزارها و بسترهای ارتباطی‌اند، از زبان که آن نیز نقش ارتباطی برجسته‌ای دارد، بهره بسیار می‌برند؛ به عبارت دیگر، زبان و کلام، عمده‌ترین ابزار رسانه برای ارتباط با مخاطب است. در «میان نهادهایی که از زبان به شکل حرف‌های استفاده می‌کنند، رسانه‌ها جایگاه ممتازی دارند. طیف وسیع مخاطبان و گستردگی کاربرد زبان در رسانه‌ها از عوامل این امتیاز است. این

امر ضرورت وقوف دست‌اندرکاران رسانه را بر تمام ساحت‌ها و کارکردهای زبان پیش می‌کشد و اهمیت برخورد و نگاه هوشمندانه به زبان در رسانه را نمایان‌تر می‌سازد. در رسانه ملی بخش قابل ملاحظه‌ای از برنامه‌ها در قلمرو هنر هستند و بخش عمده‌ای از برنامه‌های هنری از زبان به عنوان ابزار و بستر هنر بهره می‌برند» (7).

ارتباط دیگر رسانه و زبان با توجه به تقسیم‌بندی رسانه به دو دسته شنیداری و دیداری و تقسیم‌بندی نموده‌های زبان به گفتاری و نوشتاری آشکار می‌شود؛ رسانه در یکی از تقسیم‌بندی‌ها، به دو دسته شنیداری و دیداری تقسیم می‌شود. رسانه شنیداری آن است که با صوت سروکار دارد؛ مانند گفتار، موسیقی و صداها محیطی. رسانه دیداری نیز همانگونه که از نامش پیداست با دیدن مرتبط است؛ مانند نوشتار و تصویر (10). تقسیم‌بندی رسانه به شنیداری و دیداری، با تقسیم‌بندی نموده‌های زبان به گفتار و نوشتار در ارتباط تنگاتنگی است؛ زیرا رسانه‌های شنیداری و دیداری، محلی برای «نمود یافتن گفتار و نوشتاراند؛ به عبارت دیگر اگر گفتار و نوشتار را متن بدانیم، باید بگوییم فقط از طریق رسانه می‌توان آن را عینیت بخشید. وجود رسانه لازمه تحقق متن است؛ یعنی متن عینیت نمی‌یابد مگر آنکه در رسانه‌ای تولید شود تا از طریق آن دریافت شود ... پس رسانه از متن جدایی‌ناپذیر است و تصور متن بدون رسانه ناممکن است» (11).

برخی بر این باورند که تأکید اصلی رسانه باید بر محافظت از نوشتار باشد. آن‌ها می‌گویند این نوشتار است که مهم و تأثیرگذار است و زبان معیار را شکل می‌دهد؛ به همین علت، بر گفتگوهای محاورهای مجریان و گویندگان خرده نمی‌گیرند و آن‌ها را در محدوده زبان معیار نمی‌دانند؛ این اعتقاد احتمالاً ناشی از آن است که در دستورنویسی و مطالعات سنتی نیز به نمود مکتوب زبان یعنی نوشتار بیشتر اهمیت می‌دهند. به نظر می‌رسد این دسته از منتقدان به این نکته مهم درباره زبان معیار توجه نکرده‌اند که گستره

زبان معیار فقط محدود به نوشتار نیست؛ بلکه گفتارهای برنامه‌ریزی شده را که بسیاری از گفتارها در صدا و سیما از این نوع‌اند، نیز شامل می‌شود. به‌رحال مسلم است که اگر تأثیر نحوه گفتار بر شکل‌گیری زبان معیار بیشتر از نوشتار نباشد، قطعاً کمتر هم نیست. بنابراین در رسانه، هم از زبان گفتار و هم از زبان نوشتار استفاده می‌شود؛ و نکته حائز اهمیت اینجاست که در استفاده از زبان گفتار و نوشتار باید ضوابط و قواعد خطی و زبانی به‌دقت رعایت شود.

انحرافات زبانی در مورد حذف فعل در برنامه‌های صدا و سیما (برنامه نود، برنامه طوطی‌نامه، سیمای خانواده، نقد سینمای ایران)

انحراف زبانی و حذف فعل در برنامه‌های صدا و سیما می‌تواند به شکل‌های مختلفی رخ بدهد. این انحرافات می‌توانند از اصول دستوری و زبانی منحرف شده و باعث ابهام و نارسایی معنای جملات شوند. برخی از انحرافات زبانی و حذف فعل در برنامه‌های صدا و سیما شامل موارد زیر می‌شود:

- حذف فعل به قرینه لفظی و معنوی:** در برنامه‌های صدا و سیما، ممکن است به دلیل سبک نویسندگان یا عرف‌های زبانی، فعل در جمله حذف شود. این حذف می‌تواند به صورت قرینه لفظی یا معنوی اتفاق بیفتد و باعث ابهام در مفهوم جملات شود.
- حذف فعل در آخر جمله:** این نوع انحراف زبانی منجر به اشکال در ادب و احترام به مخاطب می‌شود. این انحراف می‌تواند باعث بی‌احترامی به مخاطب شود و از اصول دستوری و زبانی منحرف شود.

۳. تکرار نابجای فعل: در برنامه‌های صدا و سیما، تکرار نابجای فعل نیز ممکن است رخ دهد که باعث بی‌احترامی به مخاطب و ابهام در مفهوم جملات می‌شود. به‌طور کلی، رعایت اصول دستوری و زبانی در برنامه‌های صدا و سیما بسیار حیاتی است تا از انحرافات زبانی جلوگیری شود و ارتباط موثر و صحیح با مخاطبان حفظ شود. حذف و تکرار نابجای فعل نوعی انحراف زبانی است که در آن از قواعد دستور زبان فارسی تخطی می‌شود. این پدیده در گفتار مجریان و کارشناسان برنامه‌های تلویزیون به‌وفور دیده می‌شود. این نوع خطاهای دستوری، علاوه بر اینکه زیبایی و صحت گفتار را خدشه‌دار می‌کند، باعث سردرگمی مخاطب نیز می‌شود. مجریان و کارشناسان برنامه‌های تلویزیونی به‌عنوان الگوی زبانی مردم، باید در رعایت قواعد دستوری دقت بیشتری داشته باشند.

۱. انحرافات زبانی در مورد حذف فعل در برنامه نود

حذف و تکرار نابجای فعل در برنامه نود، نوعی انحراف زبانی است که در آن از قواعد دستور زبان فارسی تخطی می‌شود. این پدیده در گفتار مجریان و کارشناسان برنامه نود به‌وفور دیده می‌شود. این نوع خطاهای دستوری، علاوه بر اینکه زیبایی و صحت گفتار را خدشه‌دار می‌کند، باعث سردرگمی مخاطب نیز می‌شود. مجریان و کارشناسان برنامه‌های تلویزیونی به‌عنوان الگوی زبانی مردم، باید در رعایت قواعد دستوری دقت بیشتری داشته باشند.

نکته: اگرچه انحرافات زبانی در برنامه‌های تلویزیونی بسیار مشهود است، اما مجال ذکر تمامی آن‌ها در این پژوهش کوتاه نمی‌گنجد. در این بخش تنها به ذکر چند مثال به‌عنوان نمونه بسنده می‌شود.

جدول ۱. نمونه‌ای انحرافات زبانی در برنامه‌های تلویزیونی

عبارت‌های پیشنهادی درست	عبارت‌های نادرست
سلام و شب بخیر عرض می‌کنم حضور بینندگان عزیز، ارجمند و علاق‌مندان به برنامه نود. خیلی خوشحالیم که در خدمت شما هستیم.	سلام و شب بخیر عرض می‌کنم حضور شما بینندگان عزیز و ارجمند، علاق‌مندان به برنامه نود، خیلی خیلی خوشحالیم که در خدمتتون هستیم.

داوود حقی پشت توپ است، ببینیم با این توپ چه می‌کند. و توپ گل می‌شود. بهترین گلزن راه‌آهن در این فصل، یکبار دیگر از روی نقطه پناستی گل می‌زند. در این فصل بیشتر گل‌های راه‌آهن را او زده و بیشتر گل‌هایش هم از روی نقطه پناستی به ثمر رسانده است.	باز هم داوود حقی پشت توپ هست، ببینیم با این توپ چه می‌کند و توی دروازه، بهترین گلزن راه‌آهن در این فصل، یکبار دیگه از روی نقطه پناستی گل می‌زنه، در این فصل بیشتر گل‌های راه‌آهنو او زده و بیشتر گل‌هاشو هم از روی نقطه پناستی به ثمر رسونده.
امیر عابدینی: آقای فردوسی‌پور، بحث سقوط یا صعود یک‌تیم به عوامل زیادی مربوط می‌شود، اما با صداقت خدمت شما عرض می‌کنم که در خرید تیم داماش من نقش اصلی را ایفا نکردم، دلیلش را هم می‌گویم. وقتی تیم قبل -به اسم پگاه- مدیریتش با شرایطی مواجه می‌شود که تشخیص می‌دهد تیم‌داری نکند، تصمیم درون سیستم بوده است، تصمیمشان هم برای خودشان محترم است و باید به آن بها داد.	امیر عابدینی: ببینید آقای فردوسی‌پور، بحث سقوط یا صعود یک‌تیم به عوامل زیادی مربوط می‌شود، اگر نه بنده عرض کنم خدمت شما با صداقت که در خرید داماش من نقش به اولیه رو ایفا نکردم، دلیلشم می‌گم، وقتی تیم قبل به اسم پگاه مدیریتش با شرایطی مواجه می‌شه که تشخیص می‌ده تیم‌داری نکنه و تصمیم درون سیستم بوده، تصمیمشونم برای خودشون محترم، و بایدم بهش بها داد. (۸۸/۰۱/۳۱).
امیر عابدینی: آقای فردوسی‌پور، بحث سقوط یا صعود یک‌تیم به عوامل زیادی مربوط می‌شود، اما بنده با صداقت خدمت شما عرض می‌کنم که در خرید تیم داماش من نقش اصلی را ایفا نکردم، دلیلش را هم می‌گویم: وقتی مدیریت تیم قبل -پگاه- با شرایطی مواجه می‌شود که تشخیص می‌دهد تیم‌داری نکند، تصمیم مربوط به درون سیستم بوده است. تصمیمشان هم برای خودشان محترم است و باید به آن بها داد.	امیر عابدینی: ببینید آقای فردوسی‌پور، بحث سقوط یا صعود یک‌تیم به عوامل زیادی مربوط می‌شود، اگر نه بنده عرض کنم خدمت شما با صداقت که در خرید داماش من نقش به اولیه رو ایفا نکردم، دلیلشم می‌گم، وقتی تیم قبل به اسم پگاه مدیریتش با شرایطی مواجه می‌شه که تشخیص می‌ده تیم‌داری نکنه و تصمیم درون سیستم بوده، تصمیمشونم برای خودشون محترم، و بایدم بهش بها داد. (۸۸/۰۱/۳۱).
وقتی موضوع به مدیران داماش انعکاس پیدا می‌کند، بخاطر شرایط صنعتی، اقتصادی که در آن استان فعال است، زیرمجموعه داماش می‌پذیرند که فداکارانه مسئولیت این تیم را بپذیرند و از سقوطش جلوگیری کنند	وقتی انعکاس پیدا می‌کنه موضوع به مدیران داماش، بخاطر شرایط صنعتی اقتصادی که در اون استان فعال هست و زیر مجموعه داماش هست می‌پذیرن که این تیم رو بیان و فداکارانه واقعاً بپذیرن و جلوگیری بکنن از سقوطش. (۸۸/۰۱/۳۱).

۲. انحرافات زبانی ناشی از حذف فعل در طوطی‌نامه عبارتند از:

ویرایش متن طوطی‌نامه، به این نکات توجه داشته باشد و در صورت نیاز، فعل‌های حذف شده را بازگرداند تا زبان متن روشن و دقیق باشد.

در طوطی‌نامه حذف فعل به قرینه لفظی و معنوی بسیار دیده می‌شود. حذف بی‌قرینه فعل، خطای دستوری محسوب می‌شود و باعث ابهام و نارسایی معنای جمله می‌گردد. ویراستار ادبی باید در

جدول ۲. نمونه‌ای از انحرافات زبانی ناشی از حذف فعل در طوطی‌نامه

عبارت‌های پیشنهادی درست	عبارت‌های نادرست
طوطی پیر خُب از کجا شروع کنیم؟ از یکی بود یکی نبود. طوطی‌ها: بله مثل همیشه. طوطی پیر: شایدم بهتر باشد از زیر گنبد کیود شروع کنیم. بچه طوطی: زود قصه را شروع کنیم. طوطی پیر: عجله نکن عزیزم، به تو نگفتم: عجله کار زود باشین طوطی پیر عجله نکن عزیزم بهت نگفتم عجله کار کیه؟	طوطی پیر خوب از کجا شروع کنیم؟ ازونجا که یکی بود یکی نبود طوطی‌ها: بله مٹ همیشه طوطی پیر شایدم بهتر باشه زیر گنبد کیود شروع کنیم. بچه طوطی زودی قصه رو شروع کنیم دیگه زود باشین زود باشین طوطی پیر عجله نکن عزیزم بهت نگفتم عجله کار کیه؟

چه کسی است؟ بچه طوطی: کار شیطان بود. طوطی پیر: آفرین! قصه به کجا رسیده بود؟ طوطی‌ها: زیر گنبد کبود.	بچه طوطی کار شیطان بودش طوطی پیر آفرینین قصه به کجا رسیده بود؟ طوطی‌ها زیر گنبد کبود (۹۱/۰۱/۵)
پیر: گوشه‌ای از شهر، در یک خانه محقر، دو تا برادر با مادرشان زندگی می‌کردند. پدرشان به رحمت خدا رفته بود، آن‌ها بچه‌های بدی نبودند اما با هم خیلی تفاوت داشتند.	پیر: یکی از گوشه‌های شهر تو به خونه محقر دو تا برادر با مادرشون زندگی می‌کردند. پدرشون به رحمت خدا رفته بود، اونا بچه‌های بدی نبودن اما با هم خیلی تفاوت داشتن. (۹۱/۰۱/۵)
قنبر: گفتم شاید اتفاقی افتاده است، نانویی دیگر نان نپزد، به همین دلیل همه نان‌ها را خریدم.	قنبر: گفتم شاید اتفاقی بیفته نونوایی دیگه پخت نکنه این بود که همه نونارو خریدم. ننه: وای از دست شما دو تا چه خاکی تو سرم کنم؟ طوطی پیر: حالا فرقتونو فهمیدین؟ یکی از اونا تو بی‌نظمی و بی‌خیالی زیاده‌روی می‌کرد (۹۱/۰۱/۵)
مادر: وای از دست شما دو تا چه خاکی بر سرم کنم؟ طوطی پیر: حالا تفاوتشان را فهمیدید؟ یکی از آن‌ها در بی‌نظمی و بی‌خیالی زیاده‌روی می‌کرد.	مادر: وای از دست شما دو تا چه خاکی بر سرم کنم؟ طوطی پیر: حالا تفاوتشان را فهمیدین؟ یکی از اونا تو بی‌نظمی و بی‌خیالی زیاده‌روی می‌کرد (۹۱/۰۱/۵)
در این گفتگو، قنبر به دلیل نگرانی از اینکه نانویی دیگر نان نپزد، همه نان‌ها را خریده است. این اقدام بی‌نظم و بی‌خیالانه او باعث شده تا مادر از دست او و برادرش عصبانی شود. طوطی پیر نیز این تفاوت در رفتار دو برادر را مشخص می‌کند و بیان می‌دارد که یکی از آن‌ها در این زمینه زیاده‌روی می‌کرده است.	قنبر: اشتباهت همینجاست برادر، آنوقت اگر یکی ازین کفش‌های من پاره شد چه خاکی بر سرم بریزم؟ رحمت: خاک ... (نامفهوم) قنبر: مؤدب باش، اینور هم دو دست رختخواب است. (۹۱/۰۱/۵).
قنبر: اشتباهت همینجاست برادر، آنوقت اگر یکی ازین کفش‌های من پاره شد چه خاکی بر سرم بریزم؟ رحمت: خاک ... (نامفهوم) قنبر: مؤدب باش، اینور هم دو دست رختخواب است. (۹۱/۰۱/۵).	قنبر: د اشتباهت همینجاست برادر، اونوقت اگر یکی ازین کفشام پاره شد چه خاکی به سرم بریزم؟ رحمت: خاک ... (نامفهوم) قنبر: مؤدب باش، اینور هم دو دست رختخوابه. (۹۱/۰۱/۵)

۳. انحراف زبانی حذف و تکرار نابجای فعل در سیمای خانواده

با توجه به متون ارائه شده از آن برنامه، اشتباهات نگارشی موجود در آن‌ها عبارتند از:

۱- عدم استفاده یا استفاده نادرست از علائم نگارشی مانند کاما، نقطه، و علامت سؤال؛

۲- استفاده نامناسب از حروف ربط و اتصال‌دهنده‌ها؛

۳- عدم استفاده از فاصله بین کلمات و جملات به صورت منظم.

؛

جدول ۳. نمونه‌ای از انحراف زبانی حذف و تکرار نابجای فعل در سیمای خانواده

عبارت‌های پیشنهادی درست	عبارت‌های نادرست
-------------------------	------------------

از آنچه گذشته است احساس رضایت خاطر کنید، چرا که این رضایت خاطر به انسان آرامش و احساس می‌بخشد، که آنچه گذشته خوب بوده است.	احساس میکنه که آنچه که گذشته احساس رضایت خاطر بکنید، چرا که این رضایت خاطر به انسان آرامش و احساس می‌کنه که آنچه که گذشت خیلی خوبو عالی گذشت (۱۳۸۷/۲/۴).
صد البته برای اینکه این احساس رضایت خاطر داشته باشیم، راه پرفراز و نشیبی را طی کرده‌ایم. اگر قرار باشد که حاصل تجربیات خود را به جوانان بگوییم، قطعاً به آن‌ها خواهیم گفت: بسیار مهم است فکر کنید از همین جایی که هستید بهترین محل برای شروع یک روز خوب است، یک زندگی خوب و یک شروع تازه که می‌تواند برای همه شما باشد. زمان حال بهترین زمان‌ها است. لحظه و فرصت را غنیمت بشمارید و این لحظه را از دست ندهید.	صد البته برای اینکه این احساس رو داشته باشیم ما راه پرفرازو نشیبی رو طی کردیم و اگه قرار باشه که حاصل تجربیاتمونرو به جوانترها بگیم قطعاً بهشون می‌گیم که خیلی مهمه که شما از همینجایی که هست یعنی فک کنید که جایی که هستید بهترین محل هستش برای شروع یک بصطلاح روز خوب، یک زندگی خوب و یک شروع تازه میتونه برای همه شما باشه. زمان هم الان بهترین زمان‌ها هستش، لحظه رو و فرصت رو و این دم رو غنیمت بدونید و این لحظه خودتون رو از دست ندید. (۱۳۸۷/۲/۴).
مهمان: من خانم رنجبر، قاضی دادگستری و رئیس آموزش‌های مردمی معاونت آموزشی قوه قضاییه هستم.	مهمان: خانم رنجبر، قاضی دادگستری و رئیس آموزش‌های مردمی معاونت آموزشی قوه قضاییه
شعله قهرمانی: خُب، روزهای چهارشنبه ما می‌توانیم بیشتر با مسائل حقوقی آشنا شویم. دانستن این مسائل به همه ما کمک می‌کند که زندگی راحت‌تر و قانون‌مندتری داشته باشیم و با استفاده از حقوقی که قطعاً برای ما تکالیفی را هم ایجاد می‌کند، بتوانیم زندگی راحت‌تر و بهتری را در کنار عزیزانمان سپری کنیم.	شعله قهرمانی: خوب، روزهای چهارشنبه روزیست که ما میتونیم بیشتر با مسائل حقوقی آشنا بشیم، دانستن این مسائل به همه ما کمک میکنه که زندگی راحت‌تر و قانونمندتری داشته باشیم و با استفاده از حقوقی که داریم که این حقوق قطعاً برای ما تکالیفی رو هم ایجاد میکنه، بتونیم زندگی راحت‌تر و بهتری رو درکنار عزیزانمون سپری بکنیم. (۱۳۸۷/۲/۴).

۴. انحراف زبانی حذف و تکرار نابجای فعل در نقد سینمای

ایران

جدول ۴. نمونه‌ای از انحراف زبانی حذف و تکرار نابجای فعل در نقد سینمای ایران

عبارت‌های پیشنهادی درست	عبارت‌های نادرست
از او خواهش کردم با من در برنامه‌های آخر سال همراهی کند، هم از او قول حضور پررنگ در بخش تحلیل در سال آینده را گرفتم. به اتفاق دوستان دیگری که در خدمتشان هستیم، بیشتر از مصاحبت این دوستان بتوانیم بهره بگیریم. می‌خواهید برنامه را با یک سلام و تعارف شروع کنید.	وازش خواهش کردم که مم با من باشه در این برنامه‌های آخرین سال که هم اقول حضور بخش تحلیل پررنگ در سال آینده رو ازش بگیرم. به اتفاق دوستان دیگه‌ای که در خدمتشان بودیم و هم بتونیم بیشتر بهره بگیرم از مصاحبت این دوستان. میخوای یه سلام و تعارف بکنی برنامتو شروع کنی (۹۴/۱۲/۲۰).

سلام خدمت شما و بینندگان عزیز، باعث افتخار من است در برنامه‌ای که نویدبخش آغاز است و نه پایان، در خدمت شما هستم.	من سلام میگم خدمت شما و بینندگان عزیز و باعث افتخار منه که در برنامه‌ای که نوید آغاز بعدی رو میدید نه پایان در خدمت شما هستم (۹۴/۱۲/۲۰).
من می‌خواهم بدانم، علی نصیریان چه شد که علی نصیریان شد؟ یعنی شما که الان در اوج موفقیت هستید و سال‌های سال با وجود فراز و فرودها این موفقیت تداوم داشته است. این موضوع را مدیون چه هستید؟ چه اتفاقی افتاد، چکار کردید و چگونه زندگی کردید که اینگونه شد؟	من یجورایی می‌خواهم بفهمیم علی نصیریان چی شد علی نصیریان شد. یعنی شما که الان در اوج موفقیت هستید و سال‌های سال این داشته البته فراز و فرودهایی ام وجود داشته این -رو مدیون چی می‌بینین و چه اتفاقی افتاد و چکار میکردین چگونه زندگی می‌کردین که اینگونه شد (۹۴/۱۲/۲۰).
فکر می‌کنم علاقه شما بازی در نقش منفی و خوب اجرا کردن آن است. مثل ناخدا خورشید. از تئاتر، کمدی و دوران دیجیتال استقبال می‌کنید.	فکر میکنم علاقمندی شما به اینکه نقش منفی رو بازی کنید مَث ناخدا خورشید و اونو خوب اجرا بکنید به تئاتر کمدی، فیلم کمدی، دوران دیجیتال همرو با استقبال میرین. (۹۴/۱۲/۲۰).

۸. نتیجه‌گیری

زبان فارسی با تاریخ و فرهنگ ایرانیان پیوندی عمیق دارد و یکی از ارکان هویت ملی ماست. حفظ و تقویت آن به معنای پاسداری از میراث فرهنگی ماست. این زبان رسمی کشور و زبان اصلی آموزش و ارتباطات علمی است و کیفیت زبان فارسی بر رشد علمی و فکری ما تأثیر مستقیم دارد. زبان فارسی در مطبوعات دارای اشکالات زبانی است که باید بررسی و اصلاح شود. منتقدان زبانی با ارائه مثال‌هایی از اشتباهات نگارشی و دستوری، پیشنهادهای اصلاحی ارائه می‌دهند. زبان مطبوعات به‌ویژه در بخش‌های رسمی باید به‌عنوان زبان معیار بی‌نقص باشد. پژوهش حاضر به تحلیل اشکالات زبانی در مطبوعات پرداخته و الگوهای جایگزین متناسب با زبان معیار فارسی پیشنهاد داده است. این تحقیق مبنایی نظری برای پژوهش‌های آینده فراهم می‌کند و به تثبیت و تحول متعادل زبان فارسی در رسانه‌ها کمک می‌کند، زیرا رسانه‌ها تأثیر زیادی بر زبان و فرهنگ جامعه دارند. زبان معیار در بسیاری از کشورها گونه رسمی و مشترک از زبان است و در کنار شکل‌های زبان (گونه‌ها، گویش‌ها و لهجه‌های مربوط به مناطق

مختلف) قرار می‌گیرد تا جلوه‌های فرهنگی و هویتی و اتحاد زبانی اقوام مختلف آسیب نبیند و مردم بتوانند به کمک آن، به‌طور کامل و با حداقل سوء تفاهم زبانی با یکدیگر ارتباط برقرار کنند و در عین حال متحد باشند. حال ارتباطات ابزاری برای انتقال مفاهیم و معانی و تبادل پیام‌ها و نیز تسهیم تجارب تعریف شده است و مکانیسمی است که روابط انسانی براساس و به‌وسیله آن به‌وجود آید و تمام مظاهر فکری و وسایل انتقال و حفظ آن‌ها در مکان و زمان برپایه آن توسعه پیدا کند. ارتباطات و زبان با توجه به نقش مهم ارتباطی زبان و نگاه ابزاری به زبان، وظایف مشترکی دارند. زبان‌شناسان معتقدند دنیای پیرامون ما به شیوه‌های گوناگون در زبان نمودار می‌شود و زبان بومی هر فرد، سلسله مقولاتی به‌وجود می‌آورد که در حکم شبکه‌هایی عمل می‌کند که وی از طریق آن جهان را ادراک می‌کند. زبان می‌تواند با تأثیر بر جهانبینی کسانی که بدان تکلم می‌کنند و حتی کنترل این جهانبینی، بر جامعه اثر بگذارد و وظیفه پیوستگی خود را به‌خوبی ایفا کند. در میان شبکه گسترده باید به ارتباطات و رادیو و تلویزیون اشاره کرد. انسان‌ها برای اینکه بتوانند نیازهای روزمره خود را برطرف کنند ناگزیر از ارتباطاند.

زبان از ابزارهای اصلی ارتباط است که به شکل گفتاری و نوشتاری در رسانه رادیو و تلویزیون نمود می‌یابد. رادیو و تلویزیون از مهمترین وسایل ارتباط جمعی هستند که شبکه گسترده ارتباطی میان انسان‌ها به وجود می‌آورند. رسانه در یک تقسیم‌بندی، به دو دسته شنیداری و دیداری تقسیم می‌شود. رسانه شنیداری آن است که با صوت سروکار دارد؛ مانند گفتار، موسیقی و صداهای محیطی. رسانه دیداری نیز همانگونه که از نامش پیداست با دیدن مرتبط است. تقسیم‌بندی رسانه به شنیداری و دیداری، با تقسیم‌بندی نموده‌های زبان به گفتار و نوشتار در ارتباط تنگاتنگی است؛ زیرا رسانه‌های شنیداری و دیداری، محلی برای «نمود یافتن گفتار و نوشتاراند. برخی بر این باورند که تأکید اصلی رسانه باید بر محافظت از نوشتار باشد به همین علت، بر گفتگوهای محاورهای مجریان و گویندگان خرده نمی‌گیرند و آن‌ها را در محدوده زبان معیار نمی‌دانند به نظر می‌رسد این دسته از منتقدان به این نکته مهم درباره زبان معیار توجه نکرده‌اند که گستره زبان معیار فقط محدود به نوشتار نیست؛ بلکه گفتارهای برنامه‌ریزی شده را که بسیاری از گفتارها در صدا و سیما از این نوع‌اند، نیز شامل می‌شود. بهرحال مسلم است که اگر تأثیر نحوه گفتار بر شکل‌گیری زبان معیار بیشتر

از نوشتار نباشد، قطعاً کمتر هم نیست. بنابراین در رسانه، هم از زبان گفتار و هم از زبان نوشتار استفاده می‌شود؛ و نکته حائز اهمیت اینجاست که در استفاده از زبان گفتار و نوشتار باید ضوابط و قواعد خطی و زبانی به دقت رعایت شود. انحراف زبانی به‌ویژه حذف فعل در برنامه‌های صدا و سیما می‌تواند به شکل‌های مختلفی رخ بدهد. این انحرافات می‌توانند از اصول دستوری و زبانی منحرف شده و باعث ابهام و نارسایی معنای جملات شوند. برخی از انحرافات زبانی و حذف فعل در برنامه‌های صدا و سیما شامل حذف فعل به قرینه لفظی و معنوی، حذف فعل در آخر جمله و تکرار نابجای فعل است. این نوع خطاهای دستوری، علاوه بر اینکه زیبایی و صحت گفتار را خدشه‌دار می‌کند، باعث سردرگمی مخاطب نیز می‌شود. مجریان و کارشناسان برنامه‌های تلویزیونی به‌عنوان الگوی زبانی مردم، باید در رعایت قواعد دستوری دقت بیشتری داشته باشند.

مشارکت نویسندگان

در نگارش این مقاله تمامی نویسندگان نقش یکسانی ایفا کردند.

تعارض منافع

در انجام مطالعه حاضر، هیچ‌گونه تضاد منافی وجود ندارد.

EXTENDED ABSTRACT

Persian, as the official language of Iran, is deeply intertwined with the country's cultural and historical identity. It serves as the primary medium of communication in educational, intellectual, and scientific discourse. However, the growing influence of mass media has significantly shaped contemporary language use, often introducing deviations from standard Persian. This study examines the pathology of vocabulary and the improper omission of verbs in Iranian media, focusing on four major television programs: *Ninety*

Program, *Parrot Letter*, *Family View*, and *Critique of Iranian Cinema*. The research is theoretical, employing a library-based methodology to analyze linguistic errors in media language and propose standard alternatives. Language deviations in the media arise from a combination of linguistic unawareness and rhetorical, phonetic, and logical deficiencies, which contribute to the dissemination of non-standard patterns. Media plays a crucial role in shaping public perception of language, particularly among young audiences who rely on television and

other mass communication channels for information. Given this influence, addressing linguistic errors is essential for preserving the integrity of Persian. The study identifies two central research questions: what are the major patterns of vocabulary pathology and improper verb omission in Persian-language media, and what alternative models can be implemented to align media discourse with standard Persian? The findings provide a theoretical framework for future linguistic research and contribute to the stabilization of Persian in public discourse, ensuring that media fulfills its role in language preservation rather than degradation. Previous studies have examined aspects of linguistic deviations in Persian, including the impact of poetry on media language (1), the role of mass media in promoting scientific language (2), and the influence of journalistic conventions on linguistic expression (3). However, no comprehensive analysis has specifically addressed vocabulary pathology and improper verb omission in Iranian television programming. The need for such research is evident, given the widespread reach of broadcast media and its role in shaping national linguistic standards. Studies in Persian linguistics have emphasized the importance of maintaining grammatical integrity in media discourse (4), noting that deviations from linguistic norms can lead to communicative ambiguity and misinterpretation. Additionally, research on the threats to the Persian language (5) has

highlighted how media influences language trends, sometimes reinforcing incorrect patterns. Therefore, this study builds on existing literature by systematically identifying and categorizing linguistic errors in television programs and offering corrective measures based on standard Persian grammar and syntax.

The methodology adopted in this research involves a descriptive-analytical approach, drawing on qualitative data extracted from media content. The study examines linguistic deviations in the selected television programs from 2006 to 2016, focusing on instances of improper verb omission and vocabulary misuse. Each instance of linguistic deviation is categorized according to grammatical, syntactical, and lexical criteria, allowing for a systematic analysis of the patterns that emerge. Media programs often omit verbs improperly, either due to colloquial influences or an attempt to create a conversational tone. This omission can lead to significant distortions in meaning, particularly when verbs are removed without a clear grammatical or contextual reference. For example, improper verb omission is commonly observed in *Parrot Letter*, where dialogues frequently omit essential verbs, leading to ambiguities in sentence structure. The research also highlights cases from *Ninety Program*, a sports commentary show where spoken discourse often deviates from grammatical conventions, incorporating excessive repetitions or incomplete sentence structures. Similarly, in

Family View, improper verb omission results in syntactic incoherence, disrupting the logical flow of speech. These linguistic errors are not merely stylistic concerns; they reflect broader issues of language degradation in public communication. In the case of *Critique of Iranian Cinema*, improper verb omissions are sometimes intentional, used for rhetorical effect or dramatic emphasis. However, such omissions can still contribute to a shift away from standard Persian, reinforcing incorrect linguistic habits among audiences. The analysis is supplemented by examples from each program, illustrating how verb omissions manifest in different conversational contexts. By documenting these deviations, the study aims to provide a comprehensive overview of the challenges facing Persian-language media and propose strategies for promoting linguistic accuracy.

The theoretical foundation of this research is rooted in linguistic standardization theory, which emphasizes the need for consistency and coherence in language use across different domains. The concept of a standardized language serves as a unifying force, facilitating effective communication and preserving cultural heritage (7). In many countries, linguistic standardization has been achieved through regulatory institutions and formalized linguistic policies, ensuring that deviations from grammatical norms do not undermine language integrity. Persian, as a historically rich and structurally complex language, requires similar protective

measures to maintain its standard form in public discourse. The role of media in linguistic preservation is particularly significant, as it serves as both a reflector and a shaper of language trends. Scholars have argued that media discourse should adhere to high linguistic standards to prevent the proliferation of incorrect forms (7). However, the informal and conversational nature of television programming often results in the adoption of non-standard expressions, which, when left unchecked, become normalized. This study highlights the responsibility of media institutions in maintaining linguistic accuracy and offers recommendations for language regulation in Persian-language television. By integrating insights from linguistic theory with empirical data from media content, the research underscores the necessity of upholding grammatical precision in televised discourse. Furthermore, the findings align with broader discussions on language policy and media responsibility, emphasizing that linguistic accuracy should be a central consideration in content production.

The intersection of media and linguistics presents unique challenges, particularly in a multilingual and culturally diverse society like Iran. The evolution of media language has been influenced by various factors, including globalization, technological advancements, and shifts in audience preferences. In recent years, digital communication platforms have further accelerated language change, introducing new vocabulary and altering

grammatical structures (9). While linguistic evolution is a natural process, the role of media in shaping these changes requires careful scrutiny. The improper omission of verbs in Persian television programming exemplifies how media can both reflect and reinforce non-standard language patterns. The findings of this study suggest that while some deviations may be attributed to stylistic choices or informal speech patterns, others indicate a deeper lack of grammatical awareness among content creators. Educational initiatives aimed at media professionals can help mitigate these issues by emphasizing the importance of linguistic accuracy in public communication. Additionally, language academies and regulatory bodies can play a role in monitoring media content and providing guidelines for correct language usage. Given the central role of Persian in national identity and cultural continuity, efforts to preserve its standard form should be a priority for media policymakers. This research contributes to these efforts by providing empirical evidence of linguistic deviations and advocating for corrective measures that align with established linguistic norms. By addressing these challenges, media can fulfill its function as a vehicle for cultural transmission while upholding the integrity of Persian.

In conclusion, the study highlights the significance of linguistic accuracy in Persian-language media, emphasizing the impact of improper verb omission on public discourse.

The analysis of four major television programs demonstrates how media can both reflect and shape language trends, underscoring the need for linguistic regulation. The findings suggest that while some deviations may be stylistic, others indicate a broader pattern of linguistic decline. To address these challenges, media institutions must adopt language policies that promote grammatical accuracy and linguistic consistency. Additionally, educational initiatives targeting media professionals can enhance awareness of linguistic standards, ensuring that content creators uphold the integrity of Persian. By implementing these measures, Persian-language media can contribute to the preservation of linguistic heritage while adapting to the evolving nature of communication. This research serves as a foundation for further studies on media language and linguistic standardization, providing a framework for future investigations into language use in public communication.

References

1. Samiei A. The impact of poetry on the language of radio and television. Danesh Publication. 1996(76):226-9.
2. Heydarzadeh T. The role of mass media in promoting the language of science. Rahyaft. 2012(5):2-17.
3. Faramarzi A. Press Language: Ibn Sina, Tehran; 1970.
4. Afshar E. Persian writing style in the press: Allameh Tabatabai University, Tehran; 1994.
5. Irani N. The dangers threatening the Persian language. Danesh Publication. 1995(90):15-21.
6. Ghandi H. Article writing in the press: Allameh Tabatabai University, Tehran; 2015.
7. Sarli NQ. Standard Persian Language: Hermes, Tehran; 1999.

8. Farhangi A-A. Human Communication: Rasa Cultural Services, Tehran; 2001.
9. Motamednejad K. Mass communication tools: Allameh Tabatabai University, Tehran; 2015.
10. Mokhātabi Ardakani M. Semiotics and language in radio plays. Quarterly Journal of Research and Measurement. 2006;13(47):165-94.
11. Sojoudi F. Radio Semiotics, Language and Media (collection of articles): Radio Research and Development Center, Tehran; 2005.